

Rapportage ecologisch flitsonderzoek

**Voormalige stallen en schuurtjes Hoge Valkseweg 16A,
Lunteren**

Eco-line

Ecologisch Onderzoek en -Advies
Frambozengarde 1
3992 KC Houten

1 Inhoud

1	Inhoud	2
2	Opdracht onderzoek en ecologisch advies	3
3	Locatie	4
4	Methode	6
5	Resultaat	7
5.1	Fauna	7
5.2	Flora	8
5.3	Natuurwaarde	9
6	Conclusie	9
7	Aanbeveling	9
8	Bijlagen	11
8.1	Foto's	11
8.2	Uit het vleermuisprotocol	14
8.3	Geregisteerde soorten bij de NDFF	14
8.4	Plantekeningen	15
9	Literatuur	16

Voorliggend onderzoek is uitgevoerd door Eco-line.

Ecologisch adviesbureau Eco-line is opgericht door bioloog M.C.J. van Leeuwen.

Eco-line is gevestigd op Frambozengarde 1 te Houten en is al ruim 20 jaar actief in de branche Ingenieurs en overig technisch ontwerp- en advies.

Eco-line is een pragmatisch bureau dat streeft naar integer onderzoek en mede door ervaring als wetenschapsjournalist naar korte en bondige, ter zake doende verslaglegging zonder taalkundige 'wolligheid'.

Voor wie geïnteresseerd is in achterliggende wetsartikelen en procedures verwijs ik graag naar internet.

Het bedrijf is bij de kamer van koophandel geregistreerd onder KvK nummer 30210632.

Foto omslag:

Zicht op het erf, met links te slopen opstallen en de te sparen hooiberg.

(M. van Leeuwen, 16-12-2020)

2 Opdracht onderzoek en ecologisch advies

Op verzoek van de heer J. Nap van architectenbureau DBL, Meulunterseweg 34 6741 HN te Lunteren onderzocht ik op 16 december 2020 als ecooloog de te slopen opstallen van de voormalige boerderij aan de Hoge Valkseweg 16A, 6741 GM te Lunteren. Kadastraal gemeente Lunteren Sectie A, nr. 1891.

Het onderzoek is uitgevoerd ten behoeve van aan te vragen sloop/bouwvergunningen. Ook de erfflora en -fauna zijn in deze beoordeling meegenomen in verband met de herinrichting van het terrein met behoud/herstel van natuurwaarden.

De opdrachtgever onderstreept het streven naar het behoud van de aanwezige natuurwaarden en laat zich derhalve zorgvuldig in een vroeg stadium ecologisch adviseren. Voorliggend verzoek om ecologisch advies illustreert dit.

Doel van het hier beschreven onderzoek is een indruk te geven van het mogelijke gebruik van de betreffende opstallen en het omringende erf door beschermde dieren zoals bijvoorbeeld vogels (uilen), vleermuizen en/of marterachtigen.

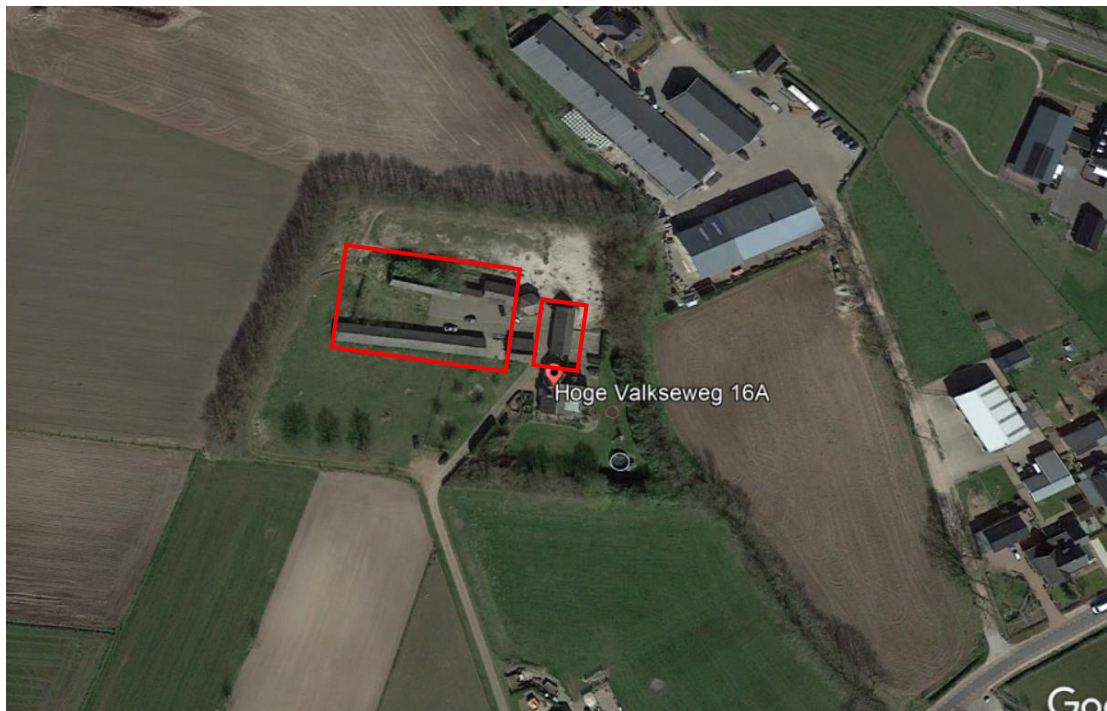
Het hieraan gekoppelde ecologisch advies is bedoeld om in de nieuwe situatie zo veel mogelijk kansen voor natuurinclusief bouwen te creëren en om proactief vleermuiskasten te plaatsen, voorafgaande aan de ingreep.

Zicht op de noordzijde van het erf van oost naar west. Rechts bamboe-opslag en links de begrenzende bomenrij (M. van Leeuwen, 16 dec. 2020).

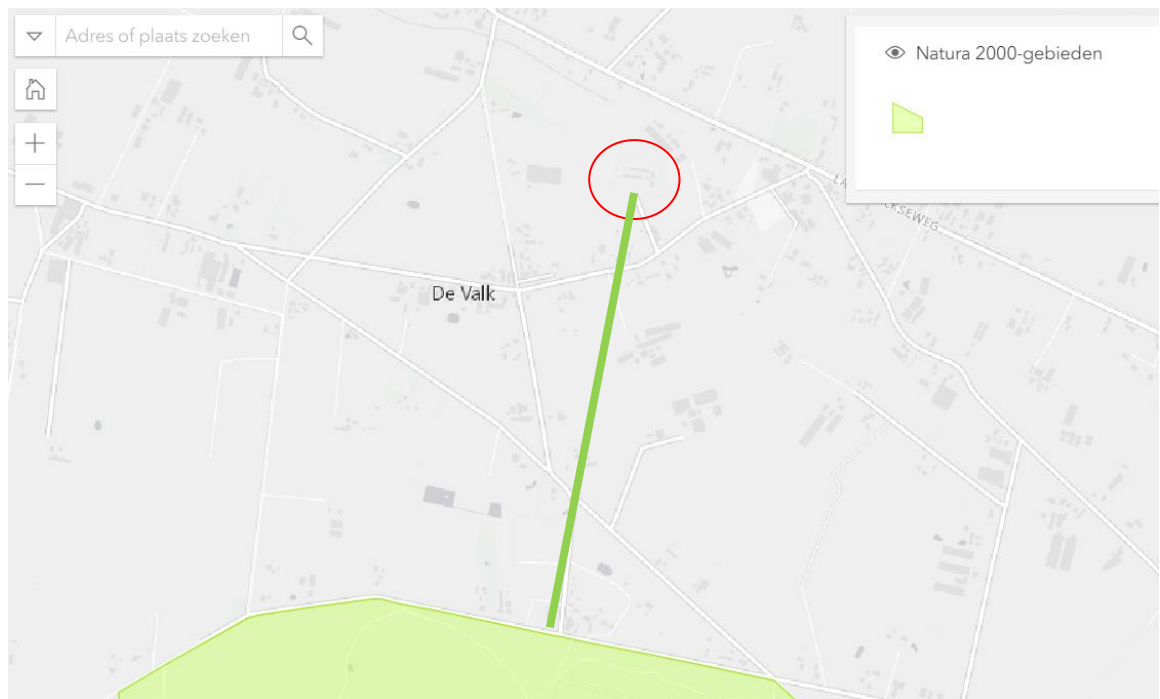
3 Locatie

Het betreft de opstallen aan de Hoge Valkseweg 16A te Lunteren. De voormalige boerderij met stallen en schuren in het buitengebied van Lunteren ook wel bekend als De Valk.

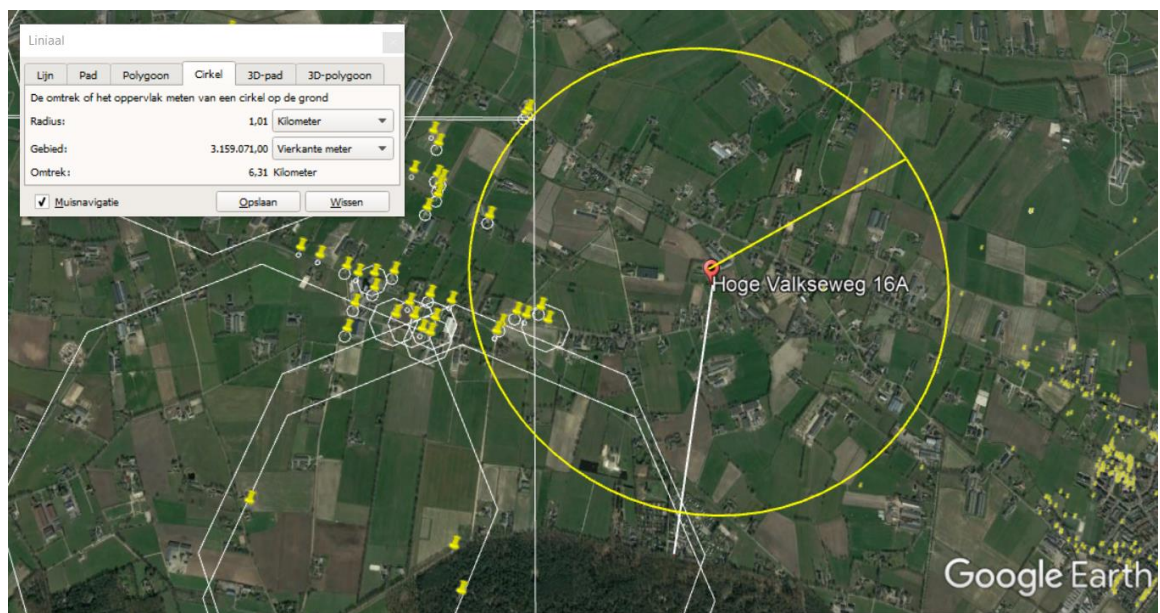

Binnen de rode contouren de onderzochte opstallen. (Google earth)

De Wet natuurbescherming en NNN zijn hier **niet direct van toepassing** omdat het plangebied is gelegen buiten de begrenzing van het NNN en Natura 2000-gebied, maar gezien de nabijheid (1 km) is een zorgvuldige benadering gewenst.

Kaart van NNN gebied in groen. Locatie erf in rode cirkel (Bron: Provincie Gelderland) De gemeten afstand is net meer dan een kilometer.

Gegevens van de Nationale databank. De gele cirkel is het zoekgebied met een radius van 1000 meter vanaf het erf. (Google earth). Alle gemarkeerde plaatsen (gele prikkers) zijn op soortsniveau bekeken.

4 Methode

Vorbereidend is er een bureau-onderzoek uitgevoerd op basis van de gegevens van de Nationale Databank Flora- en Fauna (NDFF). Daarbij is gekeken of er bijzondere soorten aanwezig kunnen zijn die extra aandacht verdienen.

Het betreft de gegevens uit atlasblok 174 – 459 van de Topografische Inventarisatieatlas voor de Flora en Fauna van Nederland, VOFF 2007.

Daarnaast is er op 16 december 2020 bij daglicht een onderzoek uitgevoerd waarbij beide opstallen fysiek zijn bezocht en uitgebreid visueel onderzocht op de aanwezigheid van, of sporen van, (beschermde) dieren en planten. Daarbij is ook gebruik gemaakt van optische apparatuur zoals Zeiss verrekijker (10 x 40) en telescoop (20-60 x 80), en Canon EOS 5D mark IV en Nikon Coolpix P900 camera's.

De gebouwen zijn mede beoordeeld op de kennis aangaande het herkennen van potentiële vleermuiswaarden zoals gedoceerd door de zoogdiervereniging - Korsten, Erik, H. Limpens & Regelink; Zoogdiervereniging, Nijmegen 2010 alsmede op expert opinion!. Zie ook bijlage.

De bouwkundige structuur is beoordeeld op potentiële vleermuiswaarden en mogelijk gebruik door beschermde diersoorten. Enkelvoudige muren zonder spouw zijn in het algemeen niet geschikt. Er is daarnaast gekeken naar in- en uitvliegopeningen voor zowel vleermuizen als vogels zoals bijvoorbeeld steen- of kerkuilen (*A. noctua* en *T. Alba*). Dergelijke openingen worden vaak gekenmerkt door vettige verkleuringen en al-dan-niet verstopt zijn met spinrag, mos of andere verstoppingen.

*Handig gebruik van een nisje in een stalmuur door winterkoninkje (*T. troglodytes*)
(M. van Leeuwen, 16-12-2020)*

5 Resultaat

5.1 Fauna

Hoewel er uit de gegevens van de NDFF geen 'rode vlaggen' tevoorschijn kwamen is het evident dat deze gegevens verre van compleet zijn. De 'zwaarste' waarneming is die van een wolf in het kilometerhok. Bij inzoomen op de Hoge Valkseweg 16A komt er echter geen enkele melding tevoorschijn. Dichtstbijzijnde soort van aandacht is de steenuil. Op basis van expert knowledge kan echter worden aangenomen dat er ter plaatse veel meer beschermde soorten aanwezig zijn. Zo werd er tijdens het onderhavige flitsonderzoek een buizerd opgeschrikt vanuit de houtwal. Er werd echter geen (oud) roofvogelnest gevonden. Maar soorten als sperwer, bosuil, ransuil, kerkuil, torenvalk, alsmede een reeks aan zangvogels maken ongetwijfeld regelmatig gebruik van het erf.

Qua zoogdieren zullen diverse kleine (en grotere!) marterachtigen met enige regelmaat aanwezig zijn. De huidige tijdelijke bewoners meldden tijdens mijn bezoek de aanwezigheid van dassen en een dassenburcht in de 'puinhoop' in de noordwesthoek van het perceel. Zij zouden die gezien hebben. Bij nader onderzoek van deze 'puinhoop' vond ik echter geen 'dassenhol', geen prints, geen keutels en in het nabije prikkeldraad geen haren van dassen. De waarde van de mededeling van de bewoners is dan ook twijfelachtig. Er is zeker de mogelijkheid dat er individuele dassen voorbij zijn gekomen vanuit naburige percelen, dassen zijn mobiele dieren en onvolwassen exemplaren kunnen eigenlijk overal opduiken op zoek naar een eigen territorium maar er is hier geen enkele melding van 'das' in de NDFF. De zichtwaarneming is dus mogelijk, maar de melding van een 'burcht' ongeloofwaardig. Het is ook mogelijk dat de bewoners een bunzing, steenmarter of iets in die geest hebben waargenomen. Publieksmeldingen zijn notoir onbetrouwbaar.

Voor vleermuizen zijn de oude stallen niet geschikt door thermische instabiliteit, niet geïsoleerd eterniet golfplaat-dak en muren zonder spouw. De schuur 'D' is mogelijk wel een potentieel onderkomen en dient dus nader onderzocht te worden in het zomerhalfjaar.

Ervaring leert dat dit soort leegstaande schuren nogal eens door uilen, met name kerkuil (*T. Alba*), bezet plachten te worden en daar werd dan ook extra aandacht aan besteed. Er werden echter géén verse sporen van aangetroffen. Eén flats die jaren oud kan zijn.

Er zijn huismussen waargenomen, maar geen sporen aangetroffen van het gebruik als netsplaats door huismussen (*P. domesticus*) of Boerenzwaluwen (*H. rustica*), wel oude nesten van winterkoning (*T. troglodytes*) en merel (*T. merula*). Boerenzwaluwen zijn in deze tijd van het jaar per definitie afwezig.

De oude hooiberg staat op de tekening als 'te behouden' en daarom niet nader onderzocht, maar heeft de karakteristieken die het geschikt zouden maken als onderkomen voor (kerk)uilen.

5.2 Flora

Het najaar is niet geschikt voor floristisch veldonderzoek, maar uit de flora-gegevens van de NDFF komen geen beschermde planten naar voren binnen het hier besproken onderzoeksgebied.

Puinhoop met de vermeende dassenburcht. (M. van Leeuwen, 16-12-2020)

5.3 Natuurwaarde

Er zijn ongetwijfeld goede mogelijkheden tot het creëren van betere ecologische omstandigheden/verbetering van biodiversiteit ter plaatse. Het ingediende voorstel van DBL van 15 september voorziet al in een bloemrijke weide, enkele bosjes en herstel en uitbreiding van de houtwal kan ik in deze wel ondersteunen. De gesuggereerde poel kan een aanvulling zijn. Maar is de ondergrond hiervoor ook geschikt?

Er is sprake van microreliëf, met name in de noordwesthoek van het erf. In het algemeen is dat bevorderlijk voor zowel de diversiteit van zowel planten als dieren, vooral insecten en dus ook voor insecteneters. Het is echter de vraag waaruit deze 'puinhoop' bestaat. Er ligt veel afgedankte huisraad en puin. Zit er ook asbest in?

6 Conclusie

Hoewel er bij dit flitsonderzoek geén diersoorten met een status van een jaarrond beschermde nest- of verblijfplaats-, noch beschermde plantensoorten werden aangetroffen zijn er voldoende geschikte plaatsen in de opstallen of op het erf en tuin voor zulke organismen om de noodzaak van nader onderzoek te indiceren. Het winterhalfjaar is niet geschikt om tot harde conclusies omtrent het voorkomen van beschermde dieren/planten te komen.

Op basis van deze bevindingen is het vanuit de Wet Natuurbescherming (januari 2017) kunnen de geplande werkzaamheden zonder ontheffing, of zonder een aanvullend volledig Flora- en Faunaonderzoek in de lente/zomer geen doorgang vinden.

7 Aanbeveling

Een volledig ecologisch onderzoek in het zomerhalfjaar is gewenst.

Hierbij kunnen enkele cameravallen worden geplaatst om de aanwezigheid van (kleine) zoogdieren aan te kunnen tonen. Tevens in het vroege voorjaar een onderzoek naar het voorkomen van zowel bos- als steen- en kerkuil. Onderzoek naar vleermuizen beslaat meerdere maanden verspreid over de hele zomer!

Vooruitblikkend kunnen op korte termijn alvast enkele nestkasten worden opgehangen. Bijvoorbeeld voor steenuil en winterkoning en is het plaatsen van enkele (2-3) vleermuis-kasten voorafgaande aan de sloop aan te raden. Dit kan gelden als mitigatie en bovendien de biodiversiteit op het erf versterken.

Tevens gaf de opdrachtgever aan open te staan voor 'natuurinclusief' bouwen bij de nieuwbouw. Graag wijs ik daarom op de publicatie van Stichting Bouwresearch; 'Natuurvoorzieningen aan Gebouwen', Rotterdam, maart 1999. Mogelijk wat gedateerd, maar prima voor de beeldvorming.

In nieuwbouw zijn voorzieningen te treffen voor vleermuizen, maar ook voor bijvoorbeeld huismussen. Zo zou deze zeer geschikt gemaakt kunnen worden, Eco-line heeft ervaring met dergelijke projecten en doet ook onderzoek naar de effecten van genomen maatregelen.

NB: Vanuit de algemene zorgplicht ten aanzien van wilde fauna dient bij de werkzaamheden rekening te worden gehouden met mogelijk toch voorkomende dieren.
Verplaatsing van dieren is gebonden aan ontheffingen en dient door een ecologisch bureau te worden uitgevoerd.

Drs. M.C.J. van Leeuwen,

Eco-line

Houten, 21 december 2020

Eco-line@hetnet.nl

8 Bijlagen

8.1 Foto's

Overall mogelijkheden voor dieren om in- of uit te vliegen.

Oud merelnest

Gaten in de betimmering geven allerlei beesten de mogelijkheid om in te kruipen. Muizen, ratten, maar mogelijk ook marters gebruiken dergelijke ruimtes.

Onoverzichtelijk ruimtes verdienen nader onderzoek naar het gebruik door beschermde diersoorten.

8.2 Uit het vleermuisprotocol

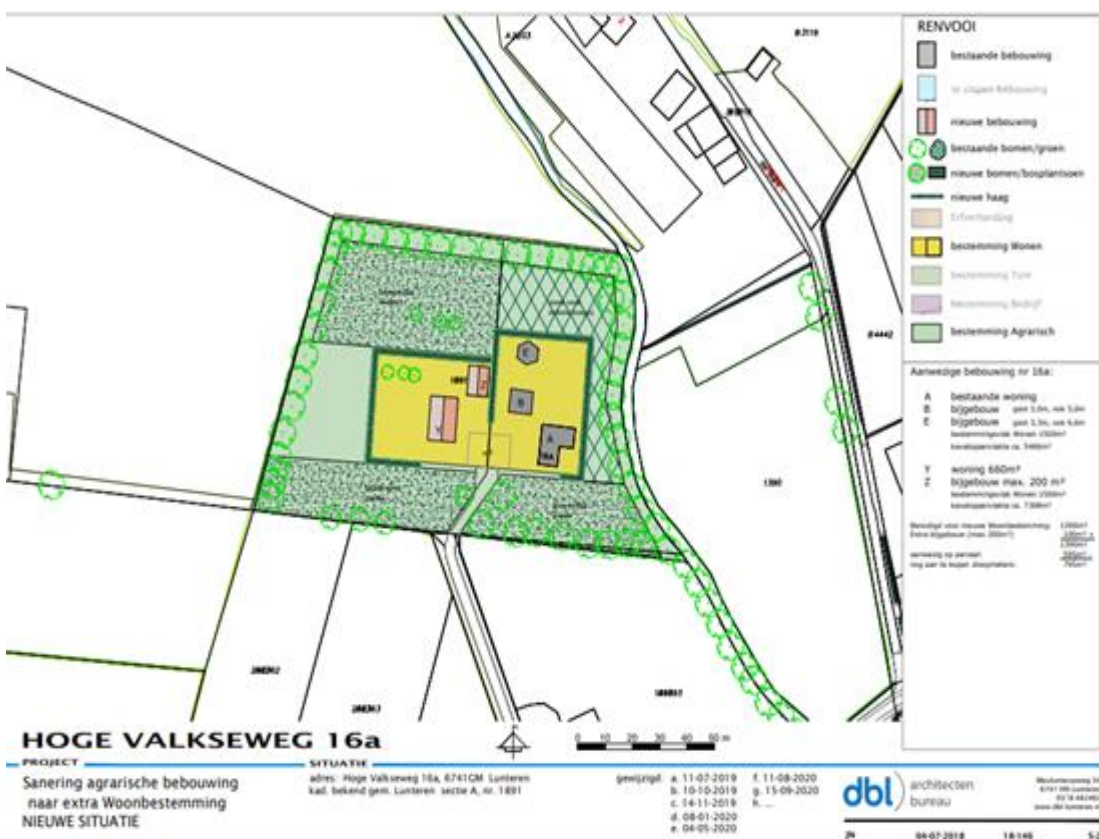
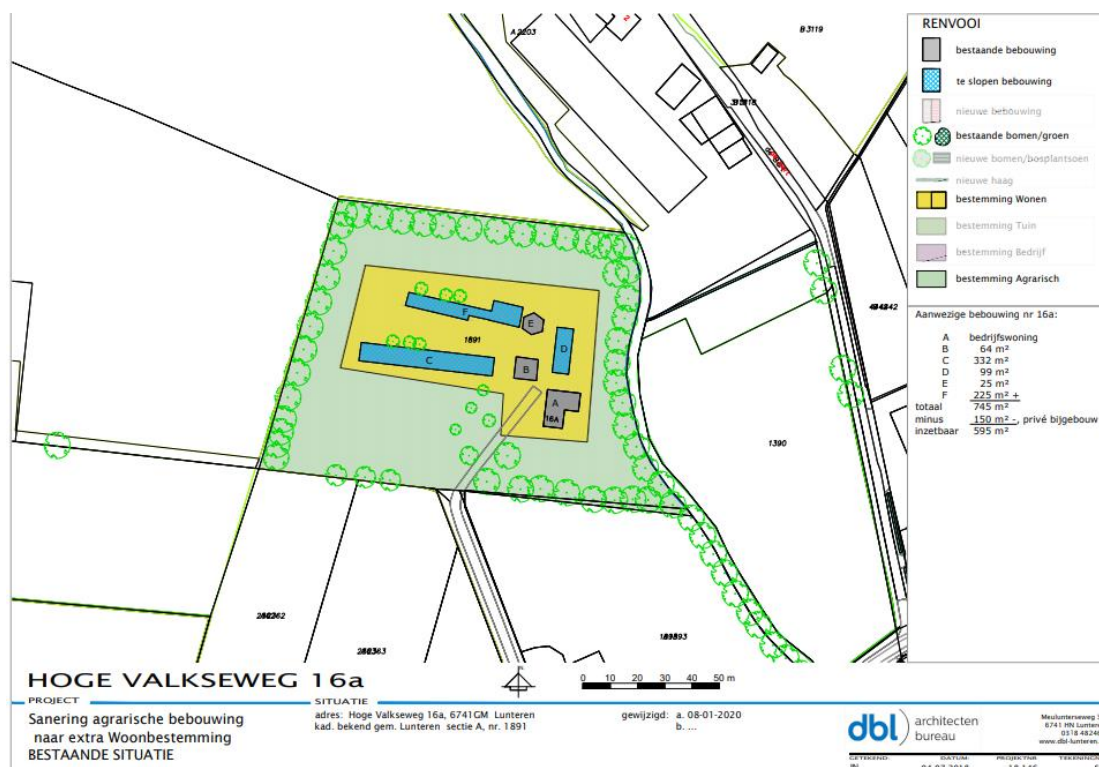
Paragraaf - Gebouwen

- a. Biedt het gebouw of bieden de gebouwen mogelijk winter-, kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen voor vleermuizen (denk aan de spouwmuur, dakpannen, kelders, luiken aan de muur, gevelbekleding, zolders, daklagen, kruipruimtes etc.)?. Nader onderzoek naar winter-, kraam-, zomer- en paar verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen.
- b. Zijn er sporen van aanwezigheid, poepvlekken, keutels, vraatresten, bruinverkleuring langs de rand van invliegopeningen en dergelijke? Nader onderzoek naar gebouwbewonende vleermuizen.
- c. Mogelijk foerageergebied? ^{SEP} Nader onderzoek naar foeragerende vleermuizen.
- d. Zijn er lange, mogelijk in het duister liggende, muren aanwezig? Nader onderzoek naar gebiedsfuncties vlieg- en/of migratieroutes.
- e. bij hoogbouw is een aandachtspunt voor paarverblijfplaatsen voor tweekleurige vleermuis

8.3 Geregisteerde soorten bij de NDFF

Vogels	Aantal meldingen
Boerenwaluw	2
Brandgans	1
Buizerd	1
Ekster	3
Graspieper	1
Grote Zilverreiger	1
Heggenmus	1
Holenduif	1
Huisemus	3
Kievit	8
Kolgans	1
Koolmees	1
Merel	2
Nijlgans	1
Ringmus	1
Spreeuw	1
Steenuil	11
Tapuit	2
Torenvalk	3
Turkse Tortel	2
Vink	1
Witte Kwikstaart	1
Zwarte Kraai	1
Zoogdieren	3
Eekhoorn	1
Haas	1
Wolf	1
Eindtotaal	53

8.4 Plantekeningen

9 Literatuur

Amfibieëngids van Europa	Nollert, A. en C. Nollert	Tirion, Baarn, 2001
Atlas van de Nederlandse zoogdieren	Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J. B. M. Thissen,	KNNV Utrecht, 3 ^e druk 1992
Atlas van Nederlandse vleermuizen	Limpens, H. J. G. A., K. Mostert & W. Bongers,	KNNV Utrecht 1997
Bedreigde en kwetsbare vaatplanten in Nederland; basisrapport met voorstel voor de Rode Lijst;	Meijden, R. van der, B. Odé, C.L.G. Groen, J.P.M. Witte & D. Bal,	Gorteria 26 (4): 85-208. 2000.
Reader Cursus herkennen van potentiële vleermuiswaarden	Korsten, Erik, H. Limpens & Rege-link	Zoogdierverseniging, Nijmegen 2010
De Nieuwe Vlinder-gids	Tolman & Lewington,	Tirion, Baarn 1994
De Orchideeën van Nederland	Kreuz & Dekker	Sechel & Kreuz, Landgraaf 2000
Flora van de Lage Landen	J. Marijnissen,	Tirion, Baarn 2000
Habitattypen	Janssen, J. en Schaminee, J.	KNNV, Utrecht 2003
Handboek Natuurdoeltypen	Bal, D., H.M. Beije, M. Fellingier, R. Haveman, et al.,	Ministerie van LNV, 's-Gravenhage 2001
Handleiding broedbiologisch onderzoek Steenuil.	Van Harxen, R. & Stroeken, P.	STONE steenuilen overleg Nederland, Heiloo, 2011.
Handleiding Ecologisch Onderzoek, onderdeel flora en fauna;	Provincie Utrecht,	Provincie Utrecht, 2002.
Herkenning van Nederlandse vleermuissoorten	H. Limpens & H. Hollander	Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming 2001
Meerjarenprogramma Uitvoering Soortenbeleid 2000-2004	Ministerie van LNV	Ministerie van LNV, 's-Gravenhage, 2000.
Natuurvoorzieningen aan Gebouwen	Stichting Bouwresearch	Rotterdam , maart 1999
Rode lijst van bedreigde en kwetsbare zoogdieren in Nederland;	Lina, P. H. C. & G. van Ommering,	1994
Rode Lijst van de Nederlandse Broedvogels;	Vogelbescherming, en anderen,	Tirion, Baarn 2005
Soorten van de Habitatrichtlijn	Janssen, J. en Schaminee, J.	KNNV, Utrecht 2004
Sprinkhanen en Krekels, Veldgids;	Kleukers, R. en R. Krekels	KNNV Utrecht 2004
Topografische Inventarisatieatlas voor Flora en Fauna van Nederland	Huigen, P. en Vogel, R.	Vogelbescherming, Zeist 2007
Veerkracht. Hoe de kerkuil terugkeerde in Midden-Nederland	Marc van Leeuwen et al	Werkgroep Kerkuilen Utrecht en West Betuwe, Houten 2012
Veldgids Nederlandse Flora;	Henk Eggelte,	KNNV, Utrecht 2000
Veldgids Europese Zoogdieren	Peter Twisk et. Al.	KNNV, Zeist 2010
Vleermuizen in en om het Huis		Stichting LB Gelderland –VZZ
Vlinders en Rupsen;	Thomas Ruckstuhl,	Tirion, Baarn 1995
Vogels van Europa;	Lars Jonsson,	Thieme, Baarn 1994
Waarnemen en Herkennen van Amfibieën en Reptielen in het Veld;	Lenders et. Al.,	RAVON, Nijmegen 1993